NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Novice izhajajo v Ljubljani vsak teden dvakrat, namreč v sredo in saboto.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., scer 3 fl., za pol leta 2 fl. po pošti, scer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XI. V sredo 6. julia 1853. *List 54.*

Tudi po času žetve in košnje se ravna pridelk žita in sená.

Ni vse eno: kdaj se senó kosí in žito žanje. Veliko veliko je na pravem času ležeče, da se ga več pridela in boljšega. Sploh je znano, da postane rędkev terda in puhla, če predolgo ostane v zemlji, tako se zgodí tudi scer mehkemu steblu mladega kapusa, če postane prestar, in več drugim sadežem.

Taka sprememba pa zadene tudi travo, če predolgo ostane na senožeti, preden se pokosí. To se pa takole zgodí: V perji in bilkah mlade trave je dokaj sladkega (cukra), ktero se, kakor hitro trava bolj doraša, poredoma spreminja nar poprej v neko močnato stvar (močič, štirko) in nazadnje v bolj leseno stvar (láknjic). Kolikor bolj zrela ali prezrela je tedaj trava, toliko več lesenega, in toliko manj močnatega in cukrenega ima v sebi. Vsak pa lahko spozna, da je bolj mehka, močnata in cukrena trava veliko tečniši za živino, kakor terda, bolj lesnata. — Tudi pričajo gotove skušnje da senó ali slama manj vagate, če ste prezreli bile kôšene ali žete.

Če se tedaj trava že veliko pred kosí, preden je svojo nar veči visokost dorasla, se dobí več in boljšega sená; tudi je taka zemlji manj močí vzela.

Vse to veljá tudi od žita, kar slamo in zerno zadeva. Bolj ko je žito nezrelo, težji in tečniši je slama. Tri tedne, preden je žito popolnoma zrélo, začne slama na teži ložji prihajati, in toliko bolj lahka in manj tečna postaja, kolikor pozneje po tem se žanje. To, se vé, veljá le od slame, pa ne rečemo s tem, da naj bi se žito nezrélo žélo, ampak pokazati smo le hotli razloček med slamo in slamo.

Klasje pa, ktero je — kakor skušnje učé — že en mesec preden je žito popolnoma dozorelo, sladko in mléčnato, postaja sčasoma bolj terdo, ker se cuker v močec, mléko pa v vlečec (Kleber) in beljakec (Eiweisstoff), to je, v moko sterdí. Blizo tega časa ali kakšnih 14 dní, preden je žito popolnoma dozorelo, je v zernu nar več močca in vlečca ali z drugo besedo: nar več moke. Ako se žanje žito o tem času, bo naj težji vagalo in tudi bo naj več žlahne moke (cveta), pa naj manj otrobov v mlinu dalo, zakaj o tem času ima zerno čisto tanjko lupínico, in od tod pride, da ima več lepe moke, pa manj otrobov.

Če se pa žito delj časa ne požanje, se naredí bolj debela lupína (več otrobov) in en del močca se spremení v laknjic, ravno tako kakor pri travi in druzih sadežih, od kterih smo že govorili, in moke je po tem takem manj.

Dober teden ali tudi štirnajst dní preden je žito prezrélo je tedaj naj bolji čas za žetev. Lupína je takrat tanji, zerno bolj napolnjeno, več vaga, da več moke, otrobov pa manj, tudi je slama težji in tečniši.

Tako svetjejo skušeni kmetovavci.

Ali bi ne utegnile te skušnje letos posebno tistim kmetovavcem prav priti, ki se bojé, da zavolj pozno zrelih žit se bo ajdova setev zakasnila?

Kako dobre kleti napraviti?

Nar bolje je, če kleti (keldri) so na severni strani pohištva napravljene: ker ondi so nar hladnejši. Ravnati se pa morajo kleti po gornjim zidovju, tako da zidína za kleti je ob enim tudi temelj za gornje zidovje.

Ako se kleti s kamnjem obokajo, je treba skerbeti, da o sozidanju kletnih stén tako imenovano obokno podnožje (Gewölbfüsse) se napravi, na kterim oboki ležé. Obok sam naj se le takrat sozida, kader se je temeljno zidovje že bilo vsedlo: drugač bi lahko razpoknil ali se poškodoval; torej še le takrat, ko je hiša že pokrita.

Ako se kleti s tramovi pokrijejo, naj se prav suha hrastovína vzame, ker na mehkim lesu zavolj mokrote, pomanjkanja luči in zračniga prepiha se lahko goba zaraste.

Oblika klet zamore različna biti. Ravni ali križnati oboki so navadno nar bolji.

Kleti ne smejo pregloboke biti, da kletne oknica čez navadne tla ulice se morejo napraviti. To je tudi za tega voljo dobro, ker ni treba zlo globoko kopati; tudi jih prepiha ložej zrak, postanejo torej bolj suhe, ter se ni bati, da bi u njih shranjene jedíla se pokvarile; in pozemje pride po tim takim bolj na kviško, ostane torej tudi suheji in bolj zdravo.

Kletne stopnice in duri naj se znotraj pohištva napravijo (ne zunaj njega), ker le tako so temelji dežja in snega zavarovani.

Kletne tla se navadno z velicimi kremeni dlažijo, ali pa z opeko (ceglom) obložé.

Starozgodovinski pomenki.

BELINO. AVG. SAC.

Na Cigulni blizo Celovca. Eichorn Beitr. Thl. I. str. 56.

APOLLINI. BELENO. AVG. IN. HON. itd.

V Ogleji. (Gruter Inscrip. stran 36. n. 2.)

Razložil Davorin Terstenjak.

Iz rokopisa: »Kdo so bili Noričani in Panonci, Kelti ali Slovenci?«

(Dalje.)

Dalje vprašam zgodovinarje: ali niste premislili, da nikdar, o času Herodianovem pa že celò ne (170—240 po Krist. roj.), od Celtogalov v deželi Karnov ni bilo ne sluha ne duha? Boji [1]) niso nikdar okoli Ogleja prebivali, ravno tako ne Tauriščani [2]); Skordiščani [3]) so stanovali med dolnjo Dravo, Savo in Dunajem kraj Morave in po gori Mons Skardus. Tudi Ombronov [4]) nihče ne išče v primorji slovenskem, Gotine ali Kotine [5]) Tacit (*Germ. cap. 43.*) postavlja za Markomani; Bastarni in Peukini [6]) so kraj Dnestra in v gorah sedmograških živeli, drugih celtogalskih narodov pa dogodivščina ne pozna takraj Rajna in Alp. Od Belina pa Herodian piše, da še so o njegovem času Karni (indigenae) ga pobožno častili.

Celtomanske pisatelje vprašam dalje: kako je to, da se na noriških in panonskih kamnih nobeno lastno ime po kakšnem celtogalskem bogu, in zakaj se noben spomenik v čast kakšnega celtogalskega boga postavljen ne najde?

Caesar (*de bello gall. VI. 17.*) omeni več celtogalskih božanstev, ali on je vse po gerškem in latinskem basnoslovju prekrožil. Neki učeni so se trudili (*glej: Memoires de la Societé des Antiquaires, Th. I. pag. 110.*) najdenje gerških in rimskih bogov v Galii tako si razložiti, da so jih morebiti Gali iz Grecie in Italie se povernivši seboj prinesli. Ali to je krivo mnenje. Caesar, kteri je Gale težko težko premagal, je bil prebrisane politike in je začel z vsimi močmi slobodoljubivi narod gališki porimizirati. To je Rimljan povsod storil in tudi v Noriku in Panonii najdemo narodne bogove v latinsko prestavljene kakor Tertula, boga tert v Vitumna, Belina v Apolona, in našo indoslavensko Apio v Izido itd.

Ti od Caesara imenovani gališki bogovi so brez dvombe tudi v latinsko basnoslovje prekroženi. Caesar, kteri si je prizadeval rimsko moč povišati na nar veči stopnjo, je hudo ravnal s premaganimi narodi in od njega premaganemu noriškemu in panonskemu Slovencu še je ostalo njegovo ime za pomen Caesarja, kakor severnoslavenskim narodom ime njihovega premagavca Karla za pomen kralja.

Resnično je moje terdenje, zakaj v dogodivščini slavenske deržavne sostave, ktera je pri vsih bila zmiraj ljudovladna, zastonj išemo tega imena, kakor tudi v slavenskem jeziku zastonj korenike besed cesar in kralj. Beseda car je prišla iz semitičkega jezika po Skitih, Sarmatih in Tartarih v slavenski jezik, (primeri Nebukadnecar, Baltacar itd.)

Pa da Celtomane do jasnega prepričam, da Noričani in Panonci nikdar niso bili Kelti, jim iz Lukana (*Lucani Phars. I. 444.*) navodim troje imen celtiških narvišjih božanstev, naimre: Teutates, Esus, in Taranis. O pomenu teh imen pa jih sporočim na Barthove pretresovanja (*stran 69—81.*) Ti bogovi so bili v gališkem bogočastju najvišji, Teutates enaki rimskemu Merkuru, Esus Marti in Taranis Jovi. Nepozabljivi prezgodaj umerli Englež Murraj v svojem premalo poznanem delu (*History of the European languages, Edinburg 1823. I. 41. II. 20. 89. 122*) tako resnično pové: „da Kelti, Teutoni in Slaveni lastnih imen rek niso nikdar po svoji volji izmislili“, „da imena europejskih rek so iz besed, ktere pomenijo in izrazujejo: tekanje, gibanje, valanje, idenje, lazenje, dretje itd. nastale“, primeri: Drava od „derem“, Sava od „sujem“, Bistrica od „bistri“ itd., da so lastnosti in deli trupla in duha podloga osebnih imen“, primeri: Bottia, Cocceus, Riturnaria, Amurio = Vulvia, Coxius, Podicitius Cucullus, Nigellio, Prsabina = (Brzavina) Caelerina itd. — „da so imena narodov in poedinih oseb nastale po imenih božanstev“, primeri: Bellinus, Bellicius, Albinus, Candidus, Verinus, Verus, Apricius, Veranus, Aries, Gavius, Peculiaris, Turonius, Martialis, Diadimianus, Velevisianus, Dio Victor itd. na rimskoslovenskih kamnih v Noriku in Panonii, kakor tudi imena rimskih rodovín Jovinianus po Jovi, Martialis po Marti, Junius po Junoni, Plutarchus po Plutoni, Apollodorus po Apolloni itd., — „da so imena narodov tudi nastale po légi krajev, rek, gor, luž, polj itd., primeri: Lehi — Polaki, Ambidravi — Podravljani, Colapiani — Pokupjani; ali imena nemških narodov: Brukteri od Brook, to je, Sumpf, Marsi od Marsch, to je, Niederung, Hamavi (Chamavi) od nizonemske besede Ham, to je, Wald, Waldbewohner, Markomani, to je, Markmanen, Gränzbewohner, Gränzmänner itd. (*Glej: Alte Geographie von Ludwig Georgii II. Abth. I. Heft, pag. 188—195.*)

(Konec sledí.)

[1]) O Bojih glej: Strabo VII. Caesar bell gall. I. c. 28. VII. c. 9., Tacit. germ. 28. 42.

[2]) Od Tauriščanov govorijo: Strabo l. IV., Polyb. lib. II. c. 28. 30.

[3]) O Skordiščanih beri: Strabo V. VII. Justin l. XXXII. c. 3., Appian Illyr. c. 3.

[4]) O Ombronih glej: Livi l. XXXIV. 46.

[5]) O Gotinih piše izverstno Dieffenbach II. 217—218.

[6]) Zavoljo narodnosti Bastarnov še je borba med učenimi. Dio Cassi jih ima za Trake (XXXIV. 73.), Appian za Gete (Exc. Peiresc. 562.), Livi za Galle (XLIV. c. 26. 29.)

Ozír v stare čase.

Pad Carigrada 29. majnika 1453.

(Dalje.)

V drugo zapoje petelin 29. maja 1453, na dan sv. Teodozie, in boj se prične, pa takrat ga ni veliki top naznanil. Da bi Greke vtrudil, pošle Mohamed, ko se pervi zor zaznava, novince svoje armade v boj; jedro pa za naskok priderží. Od obéh straní so se junaško bíli; Turkov je več padlo od Grekov.

Ko se dan naredí, se je vidilo celo mesto obdano od dolge verige, vojaški krik se je do nebes razlegal, vsi topovi so bili na enkrat zažgani, in na enkrat se je pričel naskok na suhem in v luki.

Dvé uri je terpel boj, brez da bi bili Turki kaj opravili. Sultan je vojake zdaj prijazno opominal in zdaj jim žugal z železnim kijem. Kamni so leteli s turnov na naskakvajoče in jih pobijali; gerški ogenj je v morje ferčal in pod vodo gorel; lestvice so se na lestvah lomile, krogle na kroglah drobile, černi oblak smodnika je mesto in sonce pokrival. Cesar je na konju sedel in svoje opominal z besedo in djanjem.

Sedaj rani krogla Giustiniani-a; on prosi cesarja, da bi mu dovolil na barko stopiti in rano obvezati. Cesar ga opomina, male rane ne porajtati; Giustiniani pa ni ubogal. „Kam? kam?“ ga vpraša cesar. Tje — odgovorí Giustiniani — kjer sam Bog Turkom pot odpira“, in hití v Galato, pozabivši pridobljene slave in prihodnjega zaničevanja.

Ta prigodba Greke silno ostraši in jim vso serčnost vzame. Sagonos-paša, ki je to dobro vidil, svojim Ja-

ničarom na novo pogum daje. Eden teh, orjaške postave, z imenom Hasan iz Ulubada, z levo roko s škitom nad glavo, v desni z mečem, spleza na ozidje in za njim 30 tovaršev. Gerki jih s pušicami in kamni mečejo in jih 18 na enkrat nazaj pahnejo, in več drugih, ktere Hasan opomina za njim na ozidje splezati, je bilo pobitih. Hasan sam, od kamna zadet, pade, se vonder spet na pol dvigne, klečé derží škit nad glavo, da mu tudi tega kamni iz rok zbijejo, in njega pušice umoré.

Med tem, ko so Greki vrata sv. Romana tako hrabro branili, so že Turki skoz sicer zabita vrata Ksilokerku v mesto priderli, ki so bila še le pred ti dan na povelje cesarja odperta, da bi Turke nenadoma napadli. Petdeset Turkov je skoz priderlo in branivce od zadej prijelo. Tedaj se je začulo od luke vpitje, da je že mesto vzeto, in nov strah je Greke napadel. Sicer so Teofil, Frančesko Toledo in Ivan Dalmatinec čuda delali; ali cesar je spoznal, da ni več mogoče mesta braniti. „Raj umerjem kakor živim“ zavpije in se sovražniku nasprot zažene, in ko vidi, da vse beží, povzdigne žalosten glas: „Al ni kristjana, da bi mi glavo odsekal“.

Ko to izusti, pade Konstantin Dragoses, zadnji gerški car.

Turki tudi ravno zdaj predrejo skoz vrata Kaligaria v mesto in bežeče vojake pobijajo, ker mislijo, da posadka naj manj 50.000 vojakov šteje. Na tako vižo so jih blizo 2000 pomorili. Tudi teh bi ne bili pokončali, ako bi bili vedli, da posadka komej 7 do 8000 glav znese; tako zlo so hrepeneli po sužnih v dopolnjenje poželjivosti in v pridobljenje blaga.

Vse dere proti luki, kjer še sovražnik do zdaj nič ni opravil, ker je bilo tistih petdeset Turkov, ki so skoz podzemeljska vrata v mesto priderli, spet nazaj zapodenih, in več begočih je srečno skoz ta vrata na genueške ali pa gerške barke všlo; ko so pa straže pritisk množice vidile in vzrok bega čule, zaprejo vrata in ključe čez zid v morje veržejo, ker so na neko staro prerokbo verjele, da bodo Turki v sredo mesta prišli, od tod pa jih bodo prebivavci nazaj zapodili.

Zdaj se množica valí od luke v velko cerkev Ajo Zofijo. Možje, žene, sivčiki, otroci, menihi, nune, vse va-njo vrè, in to spet zato, ker so prerokbi verjeli, da, kadar bodo Turki do podobe Konstantina prišli, bode angel z nebes prišel, in enemu pri podobi stoječemu, ubogemu možu meč dal z besedami: „vzemi ti meč in osveti Božje ljudstvo!“ Potem bodo Turki naglo pobegnili, in od Gerkov podeni ne bodo le mesta in cele male Azie zapustili, tem več clo do mej Perzie jih bodo Gerki podili.

Silna množica se je tedaj natlačila v Ajo Zofio, ki je še dolgo popred zapuščena stala.

Turki so vrata, ki jih je natlačena množica zaperla, razbili in ljudstvo kakor živino v sužnost odgnali. Može so z vervmi, ženske s pasi dve po dve, brez razločka starosti in stana, skupej vezali. V cerkvi so se strašne, neizrečene reči godile. Svete podobe so bile razbite, zlata in sreberna posoda obropana, mašna oblačila oskrunjena, križanje ponovljeno in sv. križ so zmagavci v janičarskej kapi zasmehovaje okrog nosili. Na oltarjih so jedli ali njih konji žerli, ali so deklice in fante oskrunjevali. (Dalje sledí.)

Slovanski popotnik.

* Na Dunaju so bile po vradnem potu sledeče knjige izdane: „Kazenska postava zoper hudedelstva, pregreške in prestopke in postava za tisk“, straní 224 debela v osminki. — „Kazneni zakon o zločinstvih, prestupcih i prekèršajih i red tiskovni“, str. 224. — „Kazneni zakon o zločinstvima, prestupcima i prekršajima i red tiskovnij“, str. 224. — „Obči austrianski gradjanski zakonik“, proglašen patentom od 29. studenoga 1852. — „Obči austrianski gradjanski zakonik“ (serbsko). — „Privremeni gradjanski postupnik“ za Ugarsku, Hervatsku, Slavoniu, vojvodinu Serbsku i tamiški Banat, str. 206. — „Privremeni naputak o sudbenom postupku u pravnih poslovih izvan parnicah za Ugarsku itd.“, str. 140. — „Juridisch-politische Terminologie“ für die slavischen Sprachen Oesterreichs“. Von der Commission für slavische juridisch-politische Terminologie. Deutsch-kroatische, serbische und slovenische Separat-Ausgabe, str. XIV in 694 v največej osmerki, s predgovori v horvaškem, serbskem in slovenskem jeziku.

* Časopis českeho muzeum 1853, zvezek 1., kterega vreduje nevtrudljivi g. Vaclav Nebesky in kteri obsega mnogo zanimivih sostavkov slavnih českih pisateljev, je donesel tudi tretjo zbirko imenoslovja (terminologie) za zdraviteljske ali lekarske reči. Hvaležni smo tudi mi Slovenci za take naznanila, ki nam pomagajo k vstanovljenju gotovih izrazov v zdraviteljskih znanstvih. Veliko prav dobrih besed smo našli v dosedaj na svitlo danih zbirkah tega slavnega časopisa; ker pa tudi mi nektere prav dobre izraze o zdraviteljskih rečéh imamo (poglej slovensko živinozdravstvo“), bi želeli, da bi se vsled književne vzajemnosti vpeljale tudi v druge slovanske jezike.

* Častiti gosp. Placid Jabornik spisuje sv. pismo dalje, pa ne tako obširno kakor dosihmal, temuč bolj kratko po Alliolivem. Družtvu sv. Mohora je marljivi gosp. pisatelj obljubil, vsako leto saj toliko napisati, da se bode po 20 pôl natiskovalo.

* 3. zvezek od „Jahrbücher für slavische Literatur, Kunst und Wissenschaft“, ki jih izdaja pridni lužiško-serbski spisatelj g. J. E. Smoler, je prišel že na svetlo.

* „Przyjaciel domowy“, prostonarodni časnik v Lvovu, kterega g. Stupnicki lepo vreduje in mnogoverstne članke tudi s podobšinami olepšuje, bo naročnikom posebno doklado dodajal pod naslovom „Herbarz Polski i imionopis zasluženych v Poljsce ludzi“.

* Na Dunaju je na svitlo prišla knjiga: „Kurze theoretisch-praktische Grammatik der serbischen Sprache für Deutsche“.

* V Pragi je prišel na svitlo nemško-češki slovnik imenoslovja za gimnazie in realne šole. Imenoslovje je za sledeče učne predmete sostavljeno: za gramatiko, stilistiko, metriko, za početke leposlovnih znanstev, za logiko in psihologio, zgodovino, zemljopis in statistiko, aritmetiko, algebro in geometrio, fiziko, kemijo, početke astronomie, mehaniko, zoologio, botaniko, mineralogio in antropologio, za početke geologie, nauke kupčijske, za stenografio, kaligrafio in tiskarne vednosti. Obseže ne manj kot 34.000 besed. — Tak besednjak je zares živa potreba tudi v slovenskem jeziku.

Novičar iz slavenskih krajev.

Iz Celovca naznanja „Šolsk. prij.“ sledeče o družtvu sv. Mohora: „Po družtvenih postavah vse lanjske družtvenike še tudi letos za družtvenike imamo razun dvéh, ki sta oznanila, odstopiti; tudi smo vsim družtvene knjige poslali. Plačalo jih je pa dosadaj le 643. — Od lanskih družtvenih knjig se je samo prodajal „Bla-

gomir“ in „šola veselega petja“, skupilo se je za te dvé knjigi okoli 50 fl. — Število vpisanih družbenikov znese zdaj 820.“ — „Zgodovinski katehizem“ je dokončan. Celi katehizem veljá 3 fl. 24 kr. sr. in se dobí pri vsih knjigarjih.

Iz Jezera na doljnem Koroškem. 6. dan p. m. smo praznovali tukaj pobožno slovesnost, ktera bo vsim pričujočim v vednem spominu ostala: blagoslovljena je bila namreč nova cerkev, ktere zidanje je od leta 1850 zaostalo, 29. majnika pa je bilo izročeno v cerkvenih stavbah dobro skušenemu mojstru Matevžu Medvedu iz Cerkelj na Krajnskem, kteri je v enem tednu toliko poslopja dodelal, da 6. dan p. m. je bil položen podstavni kamen in je bila blagoslovljena hiša božja. Velika množica pobožnih farmanov je privrela k ti svečanosti, ktero so opravljali od visokočastitega škofa poslani tehant in infulirani prošt gosp. Janez Ilgovc iz Doberle vesi. V stari že slabi in za faro premajhni cerkvici pri sv. Ožbaltu poleg Jezera (Seeland) je bila najprej slovesna velika maša; po ti se je podala procesija z lepo ovenčanimi cerkvenimi banderi k novi cerkvi, ktero so blagoslovili omenjeni gosp. prošt. Ko je bilo to opravljeno, so duhovni svetovavec in Kapljiški fajmošter gosp. Valentin Bergman besedo poprijeli in tako serčno govorili k zbrani množici, da so ganjene bile serca vsih, tudi tistih, ki so se iz začetka zoperstavljali zidanju na vse straní potrebne nove cerkve. Štuki so pokali, da je bilo kaj, in so oznanovali nepozabljivo djanje okolici krog in krog. Jernej Hobel, fajm.

Iz Ljubljane. Somenj o sv. Petru in Pavlu ni bil prida; ljudjé na deželi so bili veseli, da se je zvedrilo in da so mogli mervo spravljati; scer pa jim tudi denara manjka. — Vsakemu, kdor v Ljubljano hodi, je znano, da od tedna do tedna se lepšajo štacune naših tergovcov od znotraj in zunaj, prav kakor v velicih mestih. Te dní je stalo celi dan kupoma ljudí pred štacuno gosp. Jožefa Pleiweis-a, ogledovaje lično podobo Krajnice, malano od našega umetnika gosp. Stroj-a. Gosp. lastnik štacune je imel dobro misel, namest po ptujem segati, za kazalo prodajavnice kaj domačega narediti dati, in gosp. Stroj je kaj lepo izmalal zalo Krajnico v pražni obleki, kakoršna je v Ljubljani in v okolici Ljubljanski navadna. Pa ne le po obleki, temuč tudi po obrazu in celem značaju je gosp. Stroj pred očí postavil zalo pošteno Krajnico; in tako je malar v ti podobi vresničul, kar slavni pevec v svojih pesmah poje:

Od nékdaj lepé so Ljubljanke slovéle,
Al lepši od Zalke biló ni nobene.

Iz Ljubljane. V imenu krajnskega zgodovinskega družtva od gosp. dr. Klun-a, tajnika tega družtva, na svitlo dana spomenica zvestih Krajncov o grozepolni prigodbi 18. svečana t. l. pod naslovom: „Denkbuch der Unterthanstreue im Herzogthume Krain“ je ravno na svitlo prišla, iskreno v duhu vedno zvestih Krajncov spisana in lično natisnjena. Veljá 1 fl.; udje zgodovinskega družtva pa jo dobé za 30 krajc.; na prodaj je pri gosp. Kleinmajer-u in Bamberg-u.

Novičar iz mnogih krajev.

Deželni poglavar na Českem je dal osnovo izdelati: kako bi se zamogle denarne hranilnice (šparkase) po kmetih napraviti, kjer bi se mogel denar na činže shranovati, pa tudi za majhne činže na pósodo dobivati v potrebi. Ker bi bila zares taka naprava na vsako stran koristna, je c. k. ministerstvo notranjih oprav ukazalo: naj se ta osnova po vsih deželah cesarstva natanjko presodi in prevdari, da se napravijo take hranilnice po deželi. — Na Laškem je gosposka ukazala, bolno grojzdje pridno oberati s tert, da se tako zabrani razširjevanje tertje bolezni, in da vino škodljivo ne bo; veliko pomočkov so že poskušali, tudi polivanje z gnjilo scavnico in gnojnico, pa vse zastonj. — V Botincu blizo Zagreba so poskusili unidan s Huseyovo mašino ječmen kositi. Tudi tukaj se je ta mašina, ktera je v Altenburgu v eni uri 1 oral in 290 štirjaških sežnjev žita pokosila, dobra skazala, čeravno v vsaki pervi skušnji, kjer še vajenih ljudí ni, je dosto spodtik. — Brata Pongrac-a, ktera skušata Savo od Zagreba do Siska tako vravnati, da se bojo mogle barke po nji voziti, ktere kakor na železnici vozove sopár goni, in se (od para ali sopara) parabrodi imenujejo, sta se po taki barki te dní že pripeljala v Sisek; to je važna novíca za kupčijo z Banatom. — C. k. vojaška sodba je obsodila te dní grofnjo Blanko Teleky-ovo, deležnico ogerske prekucije, na 10 let v ječo. — Na povabílo rusovskega cara je poslal presvitli cesar fzm. grofa Gyulay-a in fml. barona Steininger-a na Rusovsko v Petrograd: ogledat veliko vojaško taborišče ondi. Govorí se, da je bilo grofu Gyulay-u tudi sporočeno: naj si o ti priliki pri rusovskem caru prizadeva, da bo turški poslanec, ki ima k caru v posebnih sporočilih priti, dobrovoljno sprejet. Že so te dní nekteri časniki hrup zagnali, da armada rusovska že maršira čez Prut v knežijo Moldavo, ki stojí pod krilom Turčije; pa bolje podučen Dunajsk časnik je preklical to novíco, da ni res. Kratkočasno je zares o turško-rusovskem razpertju časnike prebirati; brali smo enkrat; „poslednjico (ultimatissimum) je Turk zavergel“, koj po tem pa: „ni je zavergel“, in kmalo potem: „jo je le vendar zavergel;“ — zdej so rekli: „Rus že maršira“, koj potem pa: „še ne maršira“, zna biti da jutro slišimo: „vendar le maršira“, itd. — V Parizu že dela zlatár Lemoine krono za Napoleona, v kteri bo toliko biserov in žlahnih kamnov, da so ponoči 4 seržanti na straži v delavnišnici, da roparji ne sežejo po dragocenih kamnih. — V Beirutu v turški Azii je neka mati šestero živih otrok porodila: ondašnje ljudstvo ima to za znamnje rodovitne letine in sreče za deželo. Dobro srečo!

Kaj so solze?

(Poleg ilirskega.)

Razumeš li, sinko,
Kaj so kaplje, one,
Ktere zjutraj gledaš
V oku rožne krone?

Kapljice leté so
Solze naše vroče,
Kih na zemlji toči
Serce plakajoče!

Razumeš li, sinko,
Kaj so solnca traki,
Ko napajajo se
Po njih neba zraki?

Gorki žarki ti so
Zdihovanja naša;
Kadar zdihneš, solzna
Se naliva čaša!

Razumeš li, sinko,
Kaj so oblaki sivi,
Kadar med gromenjem
Vró iz njih nalívi?

Solzna so očesa
Ti oblaki plami,
Ki v življenju nedra
Nam gojé solzami!

***

Vganjka poslednje zastavice.

Rak.

Današnjemu listu

je dodana 7. pôla „občne zgodovine“.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*